

Til høringsparterne

Slots- og Kulturstyrelsen

Fejøgade 1, 2.sal
4800 Nykøbing F

Telefon +45 3395 4200

bygogplan@slks.dk
www.slks.dk

CVR 34072191

18. september 2019

Jour.nr.: 18/09247

Udvidelse af fredningen af Kildeskovshallen

Afgørelse

Slots- og Kulturstyrelsen har besluttet at udvide den eksisterende bygningsfredning på ejendommen til også at gælde de nære omgivelser på hele matr.nr. 1b og 163a, Gentofte.

Fredningen omfatter herefter: Kildeskovshallen med udendørs soppebassin, tilhørende trapper og mure samt de nære omgivelser mod nord, øst, syd og vest, herunder "solplænen" med omkransende mur syd for hallen (1966-72 af Karen Clemmensen og Ebbe Clemmensen samt landskabsarkitekt Agnete Muusfeldt), Adolphsvej 23 og 25, 2820 Gentofte, matr.nr. 1b og 163a, Gentofte, Gentofte Kommune.

Beslutningen er truffet efter § 3 og § 8, stk. 1, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Baggrund

Slots- og Kulturstyrelsen underrettede jer i brev af 6. marts 2019 om, at Det Særlige Bygningssyn har indstillet, at den eksisterende fredning på ejendommen udvides. Samtidig gennemførte styrelsen en høring herom.

Slots- og Kulturstyrelsen har modtaget følgende bemærkninger hertil:

Gentofte Kommunalbestyrelse har den 17. juni 2019 behandlet forslaget om fredningsudvidelse og fremsætter sine bemærkninger i mail af 19. juni 2019:

"Gentofte Kommune er enig med Det Særlige Bygningssyn i, at Kildeskovshallen har nogle "fremragende arkitektoniske og landskabsarkitektoniske kvaliteter". Kommunen finder samtidig "at en fredning er et unødvendigt skridt at tage, og kan derfor ikke støtte indstillingen fra Det Særlige Bygningssyn, idet Gentofte Kommune stedse som ejer og myndighed har taget vare på Kildeskovshallen og dens omgivelser med stor respekt for dens arkitektoniske værdier, og idet Gentofte Kommune naturligvis har til hensigt

også i forbindelse med et supplerende anlæg at bevare og udbygge det unikke og bevaringsværdige miljø ved Kildeskovshallen.”

Udbygningsplanerne for Kildeskovshallen beskrives således: ”Kommunalbestyrelsen i Gentofte har besluttet at afsætte midler i budgettet til udvidelse af svømmekapaciteten ved Kildeskovshallen.” [...]

”Opførelse af et supplerende svømmeanlæg i tilknytning til den eksisterende Kildeskovshal skal naturligvis ske i dyb respekt for og forståelse af det bevaringsværdige miljø, som udgør en af perlerne i Gentoftes righoldige arkitektoniske kulturarv.” [...]

”Kommunalbestyrelsen er enig med Bygningssynet i, at etablering af et nyt svømmeanlæg som supplement til det eksisterende er en uhyre kompleks opgave at løse. Gentofte Kommune har ladet arkitekt maa Christian Cold fra Entasis, som stod for arkitekturen bag udvidelsen i 2000-2002, udarbejde foranalyser, der sandsynliggør, at det kan lade sig gøre at tilføje et nyt bygningselement, samtidig med at de bærende bevaringsværdier fastholdes.” [...]

”De udarbejdede foranalyser godtgør efter Gentofte Kommunes opfattelse, at:

- Der i stort omfang kan plantes yderligere skovtræer, strategisk placeret og efter udvikling af en beplantningsplan, der på sigt vil forstærke oplevelsen af et anlæg beliggende i en skov
- Der kan suppleres med anden ny beplantning, fx taksbeplantninger, som kan spille videre på de lys- og skyggevirkninger, som Bygningssynet helt relevant fremhæver som en af stedets kvaliteter
- En omlægning af ankomstvejen fra Adolfsvej kan give en endnu stærkere oplevelse af at køre ind i en skov og successivt opleve Kildeskovshallen træde frem i en lysning i skoven
- Ved inddragelse af den nuværende oplags- og materialeplads og herunder nedrivning af værkstedsbygninger kan oplevelsen af det landskab, som Agnete Muusfeldt og Clemmensen skabte, forstærkes ved plantning af nye skovtræer
- Chausséstensbelægninger kan etableres på alle vej- og parkeringsarealer, således at der opnås en endnu stærkere helhedsvirkning
- Et nyt anlæg, ligesom den senest opførte bygning med 50-meter bassin, helt kan underordne sig den oprindelige Kildeskovshal, således at oplevelsen af dette bygningsværk bevares.”

Gentofte Kommune opfordrer endvidere til, hvis Slots- og Kulturstyrelsen beslutter at udvide fredningen, ”at der ikke i fredningen indføres bestemmelser, der på forhånd forhindrer en udvikling af svømmefaciliteterne ved Kildeskovshallen”, og anmoder om, at præsentationen af udbygningsplanerne ”kan føre til en dialog med Slots- og Kulturstyrelsen og til enighed om, at Gentofte Kommune kan gennemføre den ønskede kapacitetsforøgelse af Kildeskovshallen.”

I mail af 18. juni 2019 skriver Park- og Naturforvalterne, at de ”bakker fuldt op om Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskulturs fredningsforslag.

Det samme gælder for Det Særlige Bygningssyns indstilling til fredning af Kildeskovshallens omgivelser.

Det unikke samspil mellem bygningernes konstruktion, højestammede træer og skovelementer bør bevares. Det nære samspil bør danne basis for en udviklingsplan, der sikrer anlæggets udtryk fremadrettet. Det er essentielt at skov, lund, park og randbevoksningerne forvaltes efter en kvalificeret plan som bevarer og gerne forstærker det udtryk som arkitekterne ønskede.

Park og Naturforvalterne vurderer i øvrigt det vil være vanskeligt at øge bebyggelsesprocenten på matriklen uden uoprettelig svækkelse af værket som samlet hele.”

I mail af 18. juni 2019 kan Havehistorisk Selskab fuldt ud tilslutte sig indstillingen og begrundelsen for fredningsudvidelsen: ”Det har for landskabsarkitekten Agnete Muusfeldt været altafgørende at bevare skoven som skov. Hun udtrykker selv: ”Den skulle ikke ende som en park med gamle træer i græs og grøn bund. Den skulle stadig fornyes, der skulle stadig være træer i mange højder under opvækst”.

Bestyrelsen for Havehistorisk Selskab er enig i, at udarbejdelsen af en pleje- og udviklingsplan i overensstemmelse med de bærende fredningsværdier for området vil være en væsentlig forudsætning for hvorledes opretholdelse af skovudtrykket samt nødvendig rydning og fornyelse af beplantningen fremadrettet kan finde sted.”

I mail af 19. juni 2019 tilslutter Danske Landskabsarkitekter (DL) og DL's Tænketaank sig fuldt ud indstillingen og begrundelsen for fredningsudvidelsen: ”DL er enige i opretholdelse af skovudtrykket, og opfattelsen er i overensstemmelse med de tanker landskabsarkitekten Agnete Muusfeldt formulerer i [tidsskriftet] Landskap fra 1971 [...]”. DL's Tænketaank foreslår endvidere, ”at indstillingen mere konkret tager stilling til, hvordan opretholdelse af skovudtrykket skal ske. Det nuværende og meget positivt omtalte udtryk er resultatet af et massivt og meget bevist indgreb i 1969, da første etape blev bygget. Udvidelsen af fredningen bør således fastsætte, om skoven i princippet skal drives med fældning og indplantning løbende med f.eks. 10 års intervaller, eller om de nuværende træer skal bibeholdes som sluttet højskov. Såfremt fredningen sker med bibeholdelse af nuværende træer længst muligt, bør kendelsen også indeholde en bestemmelse for, hvornår skovudtrykket ikke længere er tilstede, og hvilken form for fornyelse, jf. Agnete Muusfeldt indgreb i 1960'erne, der skal ske.” Endelig anbefaler Danske Landskabsarkitekter en grundig registrering af jordbund og vandforhold samt af træernes art, stammeomkreds og udviklingspotentiale som en forudsætning for at kunne opretholde det ønskede udtryk.

Slots- og Kulturstyrelsen har følgende kommentarer hertil:

Styrelsen noterer sig Gentofte Kommunes modvilje mod, at fredningen af Kildeskovshallen udvides, samt de tre organisationers tilslutning til en fredningsudvidelse. Styrelsen noterer sig endvidere, at der i alle indkomne høringssvar synes at være enighed om, at Kildeskovshallens omgivelser er et fremragende landskabsarkitektonisk værk. Dette er også begrundelsen for, at Slots- og Kulturstyrelsen ønsker en samlet beskyttelse af anlægget i sin helhed. Styrelsen værdsætter i øvrigt det gode samarbejde, der igennem alle årene har været omkring varetagelsen af Kildeskovshallens fredede bygninger og arealer.

Slots- og Kulturstyrelsen anerkender tillige Gentofte Kommunes behov for at øge svømmekapaciteten i kommunen. Styrelsen har ved flere møder og besigtigelser med repræsentanter for Gentofte Kommune og arkitekt Christian Cold drøftet mulighederne for en udvidelse af Kildeskovshallen. Styrelsen er enig i, at oplags- og materialepladsen med værkstedbygninger i det nordøstlige hjørne af ejendommen (matr.nr. 163a, Gentofte) ikke repræsenterer nogen særlig arkitektonisk eller landskabsarkitektonisk værdi. Efter styrelsens opfattelse må en kommende udbygning med nye bassiner tage udgangspunkt i dette areal. Da en del af Kildeskovshallens bygninger i forvejen er forsænkede i terrænet, synes det muligt at fortsætte denne tilgang, så udvidelsen kan foretages uden, at indkørslen – og dermed sigtelinjerne ved ankomsten fra Adolfsvej – forstyrres.

Slots- og Kulturstyrelsen er helt indstillet på at fortsætte den konstruktive dialog om mulighederne for et nybyggeri, der ikke kompromitterer de bærende fredningsværdier i Kildeskovshallens bygninger eller omgivelser.

Slots- og Kulturstyrelsen tager bemærkningerne fra Danske Landskabsarkitekter, Park- og Naturforvalterne og Havehistorisk Selskab til efterretning. Styrelsen vil desuden inddrage anbefalingerne fra Danske Landskabsarkitekter i det kommende arbejde med en pleje- og udviklingsplan.

Begrundelse

Slots- og Kulturstyrelsen finder, at Kildeskovshallen, Adolfsvej 25, Gentofte Kommune, har de fremragende arkitektoniske og landskabsarkitektoniske kvaliteter, der kan begrunde en udvidelse af den eksisterende fredning til at omfatte de umiddelbare omgivelser til Kildeskovshallen, som ikke allerede er fredet i år 2000.

Anlæggets landskabelige værdier ligger især i opretholdelsen af de høje skovtræer, som oprindeligt var inspiration til de første bygninger. Netop fordi træerne omslutter hallernes transparente vægge og spiller så tæt sammen med bygningernes arkitektoniske udtryk og grundidé, er det væsentligt at be-

vare omgivelserne så intakte som muligt. En fjernelse eller mindskelse af træbevoksningernes omfang ville automatisk mindske bygningsanlæggets værdier, ligesom en ændring af hallernes udtryk ville medføre en svækkelse af områdets samlede kvaliteter.

Det velgennemtænkte valg af de nye buske og træer, der omhyggeligt blev tilføjet den eksisterende skovplantning, fremhæver områdets lys- og skygevirkninger. De gamle, høje og løvfældende træer med det lysegrønne løv samt de nye stedsegrønne og mørke taksbuske har skabt nogle helt særlige kontrastfyldte virkninger i området. Bevoksningen giver den besøgende oplevelsen af at træde ind i en skov, hvor bygningsværket afsløres lidt efter lidt, hvilket indkørselsvejens slyngede forløb bidrager til. De velbyggede kampestensgærder med skovplantninger skaber både afgrænsning af og sammenhæng med områdets øvrige beplantning. Den høje mur langs villabebyggelsen mod vest er en overraskende anonym og samtidig entydig afgrænsning mellem Kildeskovsområdet og villahaverne. Endelig signalerer chausséstensbelægningerne på alle stier og store dele af veje og parkeringsarealer kvalitet og holdbarhed.

Anlæggets bærende fredningsværdier knytter sig overordnet til det velgennemtænkte landskabsprojekt, som omslutter de fredede bygninger og skaber sammenhæng mellem ude og inde. Bygninger og landskab udgør en ganske særlig helhed med udgangspunkt i den eksisterende natur, der var på grunden i 1966. En natur, som er bevaret og udviklet til i dag, og som repræsenterer en arkitektonisk kvalitet og sjælden forståelse for stedets egenart. De bærende fredningsværdier i omgivelserne knytter sig til de høje, frodige skovplantninger, de enkeltstående høje træer, de stedsegrønne taks, de chausséstensbelagte pladser og stier, de markante kampestensgærder, den høje mur mod vest og indkørselsvejens slyngede forløb.

Slots- og Kulturstyrelsen vil ikke udelukke, at der kan ske en udvidelse af bygningsmassen på den nordlige del af ejendommen. Et eventuelt nybyggeri skal udformes i fuld respekt for de bærende fredningsværdier, herunder oplevelsen af at komme til samt opholde sig i en skov, dvs. at den omgivende beplantning ikke må udhules, og skovudtrykket må ikke bortfalde. Styrelsen indgår gerne i en dialog herom, og et eventuelt kommende projekt vil skulle forelægges for Det Særlige Bygningssyn.

Endelig vil Slots- og Kulturstyrelsen tage initiativ til, at der udarbejdes en pleje- og udviklingsplan i overensstemmelse med de bærende fredningsværdier for området.

Klagevejledning

I kan klage til kulturministeren over Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse. Klagefristen er 4 uger fra den dag, hvor beslutningen er offentligt bekendtgjort på styrelsens hjemmeside,

<https://slks.dk/omraader/kulturarv/bygningsfredning/fredning-saadan->

[foregaar-det/nye-fredninger-ophaevelser-mv/](https://slks.dk/omraader/kulturarv/bygningsfredning/fredning-saadan-foregaar-det-nye-fredninger-ophaevelser-mv/). Offentliggørelserne på hjemmesiden er sorteret alfabetisk efter, hvilken kommune ejendommen ligger i.

Hvis I ønsker at klage, skal I indgive klagen skriftligt til Slots- og Kulturstyrelsen. I kan indsende klagen pr. mail til bygogplan@slks.dk. Styrelsen sender klagen videre til Kulturministeriet sammen med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

Klage indsendt inden fristens udløb har opsættende virkning for beslutningen. Det betyder, at Kildeskovshallens omgivelser er fredet under behandlingen af en eventuel klagesag, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Konsekvenser

En fredning betyder bl.a., at I skal søge Slots- og Kulturstyrelsen om en tilladelse, hvis I skal foretage bygningsarbejder eller lignende, der rækker ud over almindelig vedligeholdelse.

Dette følger af § 10 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

Undtaget herfra er visse typer af bygningsarbejder, som kan iværksættes på grundlag af skriftlig underretning, jf. § 10, stk. 5, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer. Reglerne herfor fremgår af bekendtgørelse nr. 159 af 5. februar 2013 om iværksættelse af bygningsarbejder på fredede bygninger på grundlag af skriftlig underretning.

Offentlig bekendtgørelse og tinglysning

Slots- og Kulturstyrelsen vil foretage offentlig bekendtgørelse af beslutningen på sin hjemmeside,

<https://slks.dk/omraader/kulturarv/bygningsfredning/fredning-saadan-foregaar-det-nye-fredninger-ophaevelser-mv/>, og tinglyse fredningsudvidelsen.

I vil modtage en kopi af tinglysningen, når den foreligger.

Bygningsfredningen skal respekteres af ejendommens ejer, brugere og andre indehavere af rettigheder over ejendommen, uanset hvornår rettigheden er opnået.

Dette følger af § 7, stk. 3, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Har I spørgsmål, er I velkomne til at kontakte os.

Venlig hilsen

Merete Lind Mikkelsen

Enhedschef, arkitekt MAA

LINKS

- Lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer, <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=199864>
- Bekendtgørelse nr. 159 af 5. februar 2013 om iværksættelse af bygningsarbejder på fredede bygninger på grundlag af skriftlig underretning, <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=145293>

SENDT TIL

Gentofte Kommune, Bernstorffsvej 161, 2920 Charlottenlund, CVR-nr. 19438414, trf@gentofte.dk, mesd@gentofte.dk, met@gentofte.dk, og Plan-Byg@gentofte.dk

Kildeskovshallen, Adolfsvej 25, 2820 Gentofte, kildeskovshallen@gentofte.dk

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, mail@bygland.dk
Bygningskultur Danmark, info@bygningsskulptur.dk

Europa Nostra Danmark, e.vind@mail.dk

Bygnings Frednings Foreningen BYFO, sekretariat@byfo.dk

Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring, ulla.kjaer@natmus.dk

Akademisk Arkitektforening, hoeringssvar@arkitektforeningen.dk

Danske Landskabsarkitekter, dl@landskabsarkitekter.dk

Havehistorisk Selskab, info@havehistoriskselskab.dk

Foreningen Fogus, gerdarump@mail.dk

Danmarks Naturfredningsforening Gentofte, gentofte@dn.dk

Park- og Naturforvalterne, c/o Dansk Byplanlaboratorium, sekretariat@parkognatur.dk

Arkitekt MAA Christian Cold, Entasis, cc@entasis.dk